

Rapport 05

Sociaal profiel, gezondheid en determinanten van gezondheid tijdens het tweede levensjaar van de Vlaamse geboortecohorte JOnG!

Onderzoekers: Cécile Guérin¹, Mathieu Roelants¹, Nancy Devogelaer¹

Promotor: Karel Hoppenbrouwers¹

Co-promotoren: Karla Van Leeuwen², Annemie Desoete³

1 Dienst Jeugdgezondheidszorg, KU Leuven

2 Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek, KU Leuven

3 Vakgroep Experimenteel-Klinische en Gezondheidspsychologie, UGent

Samenvatting

In dit rapport wordt verslag uitgebracht van een aantal aspecten van het sociaal-demografisch en sociaal-economisch profiel op de **leeftijd van 24 maanden**, en van de gezondheid en determinanten van gezondheid tijdens het tweede levensjaar van een cohorte kinderen, geboren in 9 regio's van Kind en Gezin verspreid over de verschillende Vlaamse provincies en het Brussels Gewest. De meeste gegevens in dit rapport zijn afkomstig van een schriftelijke bevraging van ouders op het ogenblik dat hun kind ongeveer 24 maanden oud was. We beschikken over een bestand met 1418 records (*'respondenten 24 maanden'*), wat overeenstemt met 47.0% van de deelnemers van de JOnG!-cohorte-0 jaar.

Het **profiel van de JOnG!-respondenten** op de leeftijd van 24 maanden is erg vergelijkbaar met dat van de Vlaamse geboortecohorte op het vlak van de *geslachtsverdeling* van de kinderen (51.8% jongens).

Mede door de non-respons in de opeenvolgende metingen valt een toenemende ondervertegenwoordiging op van respondenten van niet-Belgische *nationaliteit* in de steekproef (6.2% van de moeders had een niet-Belgische nationaliteit bij haar eigen geboorte, in vergelijking met 9.0% bij de respondenten op 12 maanden, 12.5% op 2 maanden, en 16.9% voor de volledige JOnG!-cohorte). Parallel hiermee kent ook de proportie alleenstaande moeders, en laag opgeleide ouders een lichte daling in de opeenvolgende bevraging rondes.

Aspecten van de **gezondheid** en van het **gezondheidszorggebruik** in het tweede levensjaar en tijdens de voorbije maand werden bevraged.

Dat kinderen in de loop van het tweede levensjaar vooral *luchtwegproblemen* kennen (bovenste en onderste luchtwegen) wordt in de JOnG!-bevraging bevestigd. Voor één op vier van de respondenten wordt minstens één gezondheidsprobleem gemeld dat zich regelmatig, vaak of altijd heeft voorgedaan, in meerderheid ter hoogte van neus-keel-oor en onderste luchtwegen. Dit risico is het hoogst bij kinderen die regelmatig blootstaan aan tabaksrook, een risico dat bovendien dosisafhankelijk blijkt te zijn.

De ongewilde blootstelling aan *tabaksrook* die tijdens de zwangerschap en de eerste weken na de bevalling voor respectievelijk 16.6% en 14.2% werd gemeld, en op de leeftijd van 12 maanden nog 10.6% bedroeg, is op de leeftijd van 2 jaar opnieuw toegenomen tot 12.4%.

Het gerapporteerde *medicatiegebruik* blijft, met één op drie kinderen waarvoor in de voorbije maand behandeling met een geneesmiddel werd voorgeschreven, opmerkelijk hoog. Zoals reeds op de leeftijd van 12 maanden werd beschreven, gaat het (in overeenstemming met de gerapporteerde gezondheidsproblemen) overwegend om anti-allergische en anti-infectieuze geneesmiddelen.

Zoals reeds eerder gemeld in de internationale wetenschappelijke literatuur, geeft *opvang* van het kind buiten het eigen gezin ook op tweejarige leeftijd nog aanleiding tot significant meer neus-keel-oorpathologie. Op basis van dezelfde literatuur kan echter verwacht worden dat dit op kleuterleeftijd, in vergelijking met kinderen die op jonge leeftijd niet opgevangen werden, voor minder gezondheidsproblemen zorgt.

In het tweede levensjaar wordt voor 6.2% van de respondenten (significant meer bij jongens dan bij meisjes) een *ongeval* gerapporteerd. Zoals verwacht betreft het in deze leeftijdsfase nog in overgrote meerderheid thuisongevallen.

Voor het eerst werden in deze cohorte ook **enkele gezondheidsgerelateerde gedragingen** bevestigd.

In de loop van het voorbije decennium is bij jonge kinderen een opmerkelijke toename van gedrag te noteren dat de *mondhygiëne* bevordert en cariës kan voorkomen. Ouders helpen hun kinderen vaker met tanden poetsen, ze laten hen vroeger starten, en hun dagelijkse poetsfrequentie neemt toe. Desondanks voldoet nog steeds slechts 15% van de jonge kinderen aan alle voorwaarden om maximaal cariës te voorkomen.

Het *digitaal kijkgedrag* van Vlaamse tweejarigen stemt dan weer tot bezorgdheid. De overgrote meerderheid brengt dagelijks meer dan een uur voor TV of beeldscherm door, terwijl het aanbeveling is om dit op deze jonge leeftijd volledig te vermijden of tot een minimum te beperken.

Ondanks de relatieve ondervertegenwoordiging van kinderen met ouders van niet-Belgische nationaliteit en/of met een laag opleidingsniveau binnen de groep respondenten op de vragenlijst 24 maanden zijn er voldoende argumenten om de in dit rapport gepresenteerde prevalentiecijfers als **representatieve kencijfers** voor de huidige populatie van jonge kinderen in Vlaanderen te beschouwen. Aan de hand van een poststratificatie weging voor non-respons in de betreffende bevestigingsronde werd onder meer gecorrigeerd voor herkomst en opleiding van de moeder van het kind. De gewogen prevalentiecijfers die hieruit voortvloeien, worden telkens weergegeven en blijken weinig te verschillen van de gevonden prevalenties in de groep van respondenten.

Naar aanleiding van deze gerapporteerde cijfers over de gezondheid, gezondheidszorggebruik en gezondheidsgerelateerd gedrag van kinderen tijdens het tweede levensjaar worden **conclusies en aanbevelingen** geformuleerd.